

بررسی لایحه برنامه هفتم توسعه (۱۴۰) : احکام حوزه ایثارگری

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شماره مسلسل: ۱۹۰۹۹
کد موضوعی: ۲۱۰

مرکز پژوهش‌های
مجلس شورای اسلامی

تاریخ انتشار:
۱۴۰۲/۴/۱۳

عنوان گزارش:
بررسی لایحه برنامه هفتم توسعه (۴۰):
احکام حوزه ایثارگری

نام دفتر:
مطالعات اجتماعی

تهیه و تدوین کننده:
ایمان شعبان زاده

اظهار نظر کننده:
سعید قاسمیان

اظهار نظر کنندگان خارج از مرکز:
خیرالله میرزایی (مشاور حوزه ریاست مجلس شورای اسلامی در امور ایثارگران)
سید حسین مهدوی (کارشناس امور ایثارگران)

ناظر علمی:
مهدی مختاری پیام

ویراستار ادبی:
زهره عطاردی

گرافیک و صفحه آرایی:
محمد دهقانی شهربابی

واژه‌های کلیدی:

۱. ایثار
۲. لایحه برنامه هفتم
۳. برنامه هفتم توسعه
۴. ایثارگران
۵. قانون ایثارگران

فهرست مطالب

۶	چکیده.....
۶	خلاصه مدیریتی.....
۸	مقدمه.....
۹	بررسی آماری.....
۱۰	بررسی احکام حوزه ایثارگری در لایحه برنامه هفتم توسعه.....
۱۱	مقایسه احکام لایحه برنامه هفتم توسعه با قانون برنامه ششم.....
۱۱	آسیب شناسی قوانین برنامه های توسعه در حوزه ایثارگران.....
۱۲	جمع بندی و پیشنهاد.....
۱۳	پیوست.....
۲۰	منابع و مأخذ.....

فهرست جداول

۶	جدول ۱. تعداد ایثارگران.....
۶	جدول ۲. تعداد جانبازان به تفکیک درصد موثر در ارائه خدمات.....
۸	جدول ۳. آمار خانواده (در قید حیات) شهدا.....
۱۰	جدول ۴. آمار خانواده (در قید حیات) جانبازان.....
۱۳	جدول ۵. آمار خانواده های (در قید حیات) آزادگان.....
۱۵	جدول ۶. احکام حوزه ایثارگری در لایحه برنامه هفتم توسعه.....
۳۰	جدول ۷. مقایسه احکام حوزه ایثارگری در لایحه برنامه هفتم توسعه با قانون برنامه ششم.....
۳۱	جدول ۸. احکام حوزه ایثارگری در برنامه ششم توسعه از ماده (۸۶ الی ۹۱).....

بررسی لایحه برنامه هفتم توسعه (۴۰): احکام حوزه ایثارگری

چکیده

به حوزه ایثارگری در لایحه برنامه هفتم توسعه می‌پردازد و تلاش دارد تا پس از ارائه آمار از جامعه گسترده ایثارگری کشور، به نقد و بررسی احکام لایحه و مقایسه آن با قانون برنامه ششم توسعه بپردازد. در نهایت نیز پیشنهادها و سیاستی برای اصلاح و تقویت نظام سیاستگذاری در حوزه ایثارگران و به‌ویژه احکام پیشنهادی در لایحه برنامه هفتم توسعه ارائه می‌شود.

صیانت از آرمان شهدا و تکریم فرهنگ ایثار و شهادت از جمله مهم‌ترین زیربناهای تقویت نظام اسلامی و تحکیم قوای اخلاقی و انسانی در جامعه ایرانی است. یکی از مهم‌ترین قوانینی که چارچوب و رویکرد میان‌مدت تقنینی و نظارتی ناظر بر ارائه خدمات به جامعه ایثارگری را مشخص می‌کند، قوانین برنامه‌های توسعه است. گزارش حاضر به بررسی احکام اختصاص یافته

خلاصه مدیریتی

مختلف جمعیتی جامعه هدف سه میلیون و هفتصد هزار نفری بنیاد شهید و امور ایثارگران، احکام پیشنهادی در حوزه ایثارگری در لایحه برنامه هفتم توسعه با قانون برنامه ششم توسعه مقایسه و بررسی شده‌اند. احکام حوزه ایثارگری در قانون برنامه ششم توسعه دارای یک بخش مجزا با عنوان «امور ایثارگران» (ماده ۸۶) الی (۹۱)) بوده است که در پنج حوزه اصلی طبقه‌بندی شده‌اند که عبارتند از: «ترویج فرهنگ ایثار و شهادت»، «بیمه و درمان»، «معیشت و اشتغال»، «آموزشی و رفاهی» و «مسکن». در برنامه هفتم توسعه اولاً هیچ بخشی به‌طور مجزا به حوزه ایثارگری اختصاص نیافته است؛ به این معنا که احکام به شکل پراکنده در ذیل فصول ششم «تأمین اجتماعی، سیاست‌های حمایتی و

یکی از مهم‌ترین قوانین ناظر بر ارائه خدمات به حوزه ایثارگری، قوانین برنامه‌های توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی است که رویکرد کلی حاکم بر نظام تقنینی و نظارتی حوزه ایثارگران را برای یک دوره پنج‌ساله تعیین می‌کند. به این منظور احکام اختصاص یافته به حوزه ایثارگری در قوانین برنامه‌های توسعه باید این قابلیت را داشته باشند تا با پیش‌بینی ساز و کارهای مطلوب سیاستی و ریل‌گذاری صحیح تقنینی و نظارتی، خلأها و ظرفیت‌های نهفته و بالقوه قوانین بالادستی این حوزه از جمله «سیاست‌های کلی نظام در امور ترویج و تحکیم فرهنگ ایثار و جهاد و ساماندهی امور ایثارگران» و «قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران» را شناسایی و رفع کنند. در گزارش حاضر پس از بررسی تفصیلی لایحه‌های

تکفل قانون آنان مشمول بیمه خدمات درمانی پایه و تکمیلی هستند».
۴ در راستای حمایت اجتماعی مؤثر از همسران جانبازانی که مشمول دریافت خدمت «حق پرستاری» بوده‌اند، حکم ذیل پیشنهاد می‌شود: «پس از شهادت یا فوت جانباز، آخرین مبلغ حق پرستاری پرداختی به جانباز به‌عنوان تفاوت تطبیق به قدرالسهم حقوق همسر و در صورت عدم دریافت حقوق توسط همسر جانباز از بنیاد، به‌عنوان مستمری همسر جانباز پرداخت می‌شود».

۵ در راستای تقویت وضعیت معیشت و رفاهی ایثارگران حالت اشتغال و آزادگان از کارافتاده کلی، حکم ذیل پیشنهاد می‌شود: «ستاد کل نیروهای مسلح، بنیاد شهید و امور ایثارگران و دستگاه‌های اجرایی مکلفند امتیازات حق شغل و شاغل حقوق حالت اشتغال جانبازان و آزادگان از کارافتاده کلی قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران را، براساس درصد جانبازی، به شرح ذیل افزایش دهند: الف) جانبازان ۷۰ درصد و بالاتر مشمول قانون حالت اشتغال به میزان ۵۰ درصد؛ ب) جانبازان ۵۰ تا ۶۹ درصد مشمول قانون حالت اشتغال به میزان ۳۵ درصد؛ ج) جانبازان زیر ۵۰ درصد مشمول قانون حالت اشتغال به میزان ۲۵ درصد».

۶ در راستای اجرای بهینه سیاست‌های حمایتی در حوزه مسکن ایثارگران، حکم ذیل پیشنهاد می‌شود: «دولت مکلف است منابع برنامه جامع مسکن ایثارگران را برابر مواد فصل دوم قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران، که آیین‌نامه اجرایی آن توسط بنیاد شهید و امور ایثارگران، وزارت راه و شهرسازی، سازمان برنامه و بودجه، بانک مرکزی و ستاد کل نیروهای مسلح تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد در بودجه‌های سنواتی، در طول برنامه هفتم تصویب و تأمین کند، به‌طوری که مشکل مسکن ایثارگران مشمول تبصره «۱» ماده (۳) قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران در طول برنامه هفتم رفع شود.

تبصره: رزمندگان از تسهیلات وام مسکن، معافیت از پرداخت هزینه کلیه انشعابات و هزینه‌های آماده‌سازی و ساخت، تا حداکثر ۱۲۰ مترمربع زیرینا برخوردارند».

۷ به‌منظور تأمین دائمی منابع مالی جهت رفع مشکلات ضروری و غیرقابل پیش‌بینی خانواده معظم شاهد و ایثارگران و خانواده‌های معزز آنان، حکم ذیل پیشنهاد می‌شود: «در هر سال قانون برنامه هفتم توسعه، مبلغی معادل ۵ درصد بودجه سالیانه بنیاد، اعتبار خارج از شمول و با رعایت قانون نحوه هزینه‌کرد اعتباراتی که به موجب قانون از رعایت قانون محاسبات عمومی و دیگر مقررات عمومی دولت در مورد بودجه عمومی مستثنا می‌باشد، علاوه بر اعتبارات مصوب در قالب ردیف مستثلی، در اختیار بنیاد قرار می‌گیرد تا براساس دستورالعملی که توسط بنیاد تهیه و ابلاغ می‌شود، در قالب کمیسیون موارد خاص و به‌منظور رفع مشکلات ضروری و غیرقابل پیش‌بینی خانواده معظم شاهد و ایثارگران و خانواده‌های آنها هزینه شود».

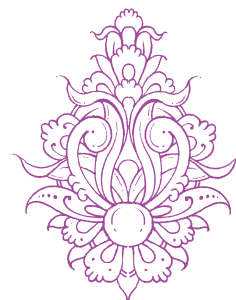
توزیع عادلانه درآمد و پانزدهم «ارتقای فرهنگ عمومی و رسانه» درج شده‌اند. از سوی دیگر در حالی که در برنامه ششم این حوزه واجد بیش از ۵۳ حکم در قانون بوده است، در لایحه برنامه هفتم، تعداد احکام به دو حکم کاهش یافته است و چارچوب پنج‌گانه موضوعی فوق (که منبعث از قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران است) در اختصاص احکام این حوزه رعایت نشده است. در راستای تقویت نظام تقنینی و نظارتی حوزه ایثارگری و پیش از تصویب احکام قانون برنامه هفتم توسعه، سه توصیه سیاستی در گزارش پیشنهاد شده است: الف) لزوم توجه به همکاری بین‌نهادی در وضع احکام حوزه ایثارگری؛ ب) برقراری توازن بین اعتبارات اختصاص یافته با احکام پیش‌بینی شده در قانون برنامه توسعه و ج) توجه به خدمات سلامت و مراقبت در بین ایثارگران با توجه به سالمندی جامعه هدف. در پایان با توجه به بررسی‌های انجام شده در این گزارش و نقد و بررسی احکام و قوانین برنامه‌های توسعه پیشین در حوزه ایثارگری، پیشنهادهای ذیل برای تقویت جایگاه حوزه ایثارگری در قانون برنامه هفتم توسعه ارائه شده است:

۱ به‌منظور حفظ شأن و جایگاه جامعه معزز ایثارگری و در راستای رعایت بند «هشتم» سیاست‌های کلی ابلاغی مقام معظم رهبری در حوزه «ایثار و شهادت»، مبنی بر «اولویت دادن به ایثارگران در سیاست‌گذاری‌ها» پیشنهاد می‌شود که احکام حوزه ایثارگری در ذیل فصلی مجزا با عنوان «امور رفاه و تأمین اجتماعی ایثارگران» درج شود.

۲ در راستای استمرار خدمات‌رسانی مطلوب به حوزه ایثارگری و در راستای تجمیع، تنقیح و اصلاح قوانین بالادستی حوزه ایثارگران و به‌منظور ایجاد یکپارچگی در سیاست‌گذاری و اجرای احکام این حوزه، حکم ذیل پیشنهاد می‌شود: «دولت موظف است در سال اول برنامه هفتم توسعه، قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران را مورد بازنگری قرار دهد و با انجام اصلاحات لازم، کلیه قوانین و مقررات حوزه ایثارگران را بدون کاهش خدمات در این قانون، تدوین و تنقیح و به‌منظور تصویب به مجلس شورای اسلامی ارائه کند. تبصره: تا زمان ارائه و تصویب لایحه فوق، بخش ۱۶ (امور ایثارگران) از ماده (۸۶) الی (۹۱) قانون برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۱۴ و اصلاحیه‌های بعدی آن تنفیذ می‌شود»^۱.

۳ در راستای اجرای مطلوب احکام درمانی و بهداشتی حوزه ایثارگران و با توجه به مشکلات بیمه‌ای این قشر در سالیان اخیر، حکم ذیل پیشنهاد می‌شود: «به‌منظور انسجام و اجرای یکپارچه و مطلوب مواد (۱۲ و ۱۳) قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران، انجام کلیه خدمات بهداشتی و درمانی ایثارگران در قالب بیمه تکمیلی و خاص به‌صورت بسته بیمه درمانی ایثارگران (شامل والدین، همسران و فرزندان شهدا، جانبازان و افراد تحت تکفل قانونی آنها، آزادگان و افراد تحت تکفل قانونی آنها) با استفاده از سامانه‌های الکترونیکی و هوشمند از سال اول برنامه هفتم به شرکت سهامی بیمه ایران واگذار می‌شود. تبصره: رزمندگان و افراد تحت

۱. این احکام در جدول پیوست این گزارش اشاره شده است.

مقدمه

صیانت از آرمان شهدا و تکریم فرهنگ ایثار و شهادت از جمله مهم‌ترین زیربناهای تقویت نظام اسلامی و تحکیم قوای اخلاقی و انسانی در جامعه ایرانی است. یکی از مهم‌ترین مصادیق تحقق این رسالت در نظام حکمرانی جمهوری اسلامی ایران، صیانت از جامعه ایثارگران و خانواده‌های معظم آنان، در قالب ارائه خدمات متنوع شهروندی در ساحت‌های مختلف اقتصادی و اجتماعی است. به این منظور و برای تعیین چارچوب ارائه خدمات به این قشر معزز، قوانین و مقررات متنوعی در کشور وضع شده که یکی از مهم‌ترین آنها، قوانین برنامه‌های توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی است، که رویکرد کلی حاکم بر نظام تقنینی و نظارتی حوزه ایثارگران را برای یک دوره پنج‌ساله تعیین می‌کند. به این منظور احکام اختصاص یافته به حوزه ایثارگری در قوانین برنامه‌های توسعه باید این قابلیت را داشته باشند تا با پیش‌بینی سازوکارهای مطلوب سیاستی و ریل‌گذاری صحیح تقنینی و نظارتی، خلأها و ظرفیت‌های نهفته و بالقوه قوانین بالادستی این حوزه از جمله «سیاست‌های کلی نظام در امور ترویج و تحکیم فرهنگ ایثار و جهاد و ساماندهی امور ایثارگران» و «قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران» را شناسایی و رفع کند. گزارش حاضر به بررسی احکام اختصاص یافته به حوزه ایثارگری در لایحه برنامه هفتم توسعه خواهد پرداخت و تلاش خواهد کرد تا پس از ارائه آماری از جامعه گسترده ایثارگری کشور، به نقد و بررسی احکام لایحه و مقایسه آن با قانون برنامه ششم توسعه بپردازد. در نهایت نیز پیشنهادها سیاستی جهت اصلاح و تقویت نظام سیاستگذاری در حوزه ایثارگران و به‌ویژه احکام پیشنهادی در لایحه برنامه هفتم توسعه ارائه می‌شود.

برای درک گسترده‌تری جامعه ایثارگری و لزوم سیاستگذاری متناسب با جمعیت این قشر، اطلاع از آمار دقیق تعداد جانبازان، ایثارگران و خانواده‌های معزز آنان می‌تواند کمک‌کننده باشد. در جداول ذیل آمار ایثارگران مشمول قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران، به تفکیک شهدا، جانبازان، آزادگان و خانواده‌های تحت تکفل ایثارگران، ارائه می‌شود.

جدول ۱. تعداد ایثارگران

ردیف	عنوان	تعداد (نفر)	درصد از کل	تعداد ایثارگران در قید حیات (به نفر)
۱	شهید	۲۲۸,۵۰۲	۲۵,۶٪	-
۲	جانباز	۶۱۹,۰۳۸	۶۹,۵٪	۵۳۸,۲۴۴
۳	آزاده	۴۳,۴۲۹	۴,۹٪	۳۸,۳۵۵
	جمع	۸۹۰,۹۶۹	۱۰۰٪	-

جدول ۲. تعداد جانبازان به تفکیک درصد موثر در ارائه خدمات

ردیف	عنوان	درصد جانبازی	تعداد (به نفر)	درصد از کل
۱	جانباز	زیر ۲۵٪	۳۶۳,۹۷۵	۵۹٪
		۲۵٪ و بالاتر	۲۵۵,۰۶۳	۴۱٪
	جمع		۶۱۹,۰۳۸	۱۰۰٪

جدول ۳. آمار خانواده (در قید حیات) شهدا

ردیف	نسبت با شهید	تعداد (به نفر)	درصد از کل
۱	پدر	۳۰,۰۱۷	۸,۶٪
۲	مادر	۷۹,۹۵۶	۲۳٪
۳	همسر	۶۱,۱۳۵	۱۷,۵٪
۴	فرزند پسر	۹۰,۱۹۹	۲۶٪
۵	فرزند دختر	۸۸,۸۲۲	۲۵٪
	جمع	۳۵۰,۱۲۹	۱۰۰٪

جدول ۴. آمار خانواده (در قید حیات) جانبازان

ردیف	نسبت با جانباز	تعداد (به نفر)	درصد از کل
۱	پدر	۱۳,۰۰۹	۰,۵٪
۲	مادر	۳۲,۹۶۲	۱,۴٪
۳	همسر	۵۶۰,۱۰۹	۲۳,۷٪
۴	فرزند پسر	۹۰۸,۶۸۰	۳۸,۴٪
۵	فرزند دختر	۸۴۹,۲۵۶	۳۶٪
	جمع	۲,۳۶۴,۰۱۶	۱۰۰٪

جدول ۵. آمار خانواده‌های (در قید حیات) آزادگان^۱

ردیف	نسبت با آزاده	تعداد (به نفر)	درصد از کل
۱	پدر	۹۶۳	۰,۶٪
۲	مادر	۲,۸۲۳	۱,۷٪
۳	همسر	۴۱,۲۵۹	۲۵٪
۴	فرزند پسر	۶۰,۵۲۴	۳۷٪
۵	فرزند دختر	۵۸,۵۵۱	۳۵,۷٪
	جمع	۱۶۴,۱۲۰	۱۰۰٪

بررسی احکام حوزه ایثارگری در لایحه برنامه هفتم توسعه

در لایحه برنامه هفتم توسعه بخش مجزایی به حوزه امور ایثارگری اختصاص نیافته است. این حوزه در لایحه واجد دو حکم بوده که در جدول ذیل نشان داده شده است:

جدول ۶. احکام حوزه ایثارگری در لایحه برنامه هفتم توسعه

ردیف	شماره ماده	متن ماده واحده
۱	ماده (۳۱) بند «ت»	با توجه به شأن و منزلت خانواده معظم شهدا و ایثارگران و ضرورت توسعه خدمات‌رسانی به ایشان از طریق مراجع ذیربط و با هدف تقویت عدالت و حمایت هدفمند، ارتقاء اثربخشی و افزایش رضایتمندی جامعه هدف در ارائه خدمات، بنیاد شهید و امور ایثارگران مکلف است تا پایان سال اول برنامه نسبت به اصلاح، تنقیح و تجمیع کلیه قوانین و مقررات موجود در حوزه خدمات‌رسانی به ایثارگران، از جمله قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران و اصلاحات بعدی آن، قانون حالت اشتغال مستخدمین شهید، جانباز، ازکارافتاده و مفقودالایثار انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی و اصلاحات بعدی آن، قانون تسهیلات استخدامی و اجتماعی جانبازان انقلاب اسلامی متناسب با نوع و سابقه ایثارگری، میزان ازکارافتادگی با لحاظ سن و دهک درآمدی اقدام، و مراتب را جهت انجام اقدامات قانونی لازم به هیات دولت گزارش نماید.
۲	ماده (۷۵) بند «ج»	بنیاد شهید و امور ایثارگران مکلف است نسبت به ساماندهی گزارش‌های شهدای سراسر کشور با رضایت والدین شهید اقدام نماید. وزارتخانه‌های نیرو، نفت، راه و شهرسازی و کشور مکلف‌اند حسب مورد نسبت به تأمین زیرساخت‌های مورد نیاز شامل آب، برق، گاز و جاده دسترسی در سقف بودجه سنواتی اقدام نمایند.

و حکم دوم بند «ج» ماده (۷۵) نیز به ساماندهی گزارش‌های شهدا در سراسر کشور اشاره می‌کند.

همان‌گونه که مشاهده می‌شود حکم اول بند «ت» ماده (۳۱) در ارتباط با تجمیع، تنقیح و اصلاح قوانین بالادستی حوزه ایثارگری است

۱. با توجه به اینکه اکثر آزادگان، جانباز هم میباشند، بنابراین آمار خانواده‌های آزادگان در آمار خانواده‌های جانبازان نیز لحاظ شده است.

مقایسه احکام لایحه برنامه هفتم توسعه با قانون برنامه ششم

حمایتی و توزیع عادلانه درآمد» و پانزدهم «ارتقا فرهنگ عمومی و رسانه» درج شده‌اند؛ از سوی دیگر در حالی که در برنامه ششم این حوزه واجد بیش از ۵۳ حکم در قانون بوده، در لایحه برنامه هفتم، تعداد احکام به دو حکم کاهش یافته و چارچوب پنج‌گانه موضوعی فوق (که منبعت از قانون جامع خدمات رسانی به ایثارگران است) در اختصاص احکام این حوزه رعایت نشده است. در جدول ذیل احکام حوزه ایثارگری در لایحه برنامه هفتم توسعه با قانون برنامه ششم از لحاظ کمی و موضوعی مقایسه شده‌اند:

احکام حوزه ایثارگری در قانون برنامه ششم توسعه واجد یک بخش مجزا با عنوان «امور ایثارگران» ماده (۸۶ الی ۹۱) بوده است و در پنج حوزه اصلی قابل طبقه‌بندی بوده‌اند، که عبارتند از: حوزه «ترویج فرهنگ ایثار و شهادت»، حوزه «بیمه و درمان»، حوزه «معیشت و اشتغال»، حوزه «آموزشی و رفاهی» و حوزه «مسکن». در برنامه هفتم توسعه اولاً هیچ بخشی به‌طور مجزا به حوزه ایثارگری اختصاص نیافته است؛ به این معنا که احکام به شکل پراکنده در ذیل فصول ششم «تأمین اجتماعی، سیاست‌های

جدول ۷. مقایسه احکام حوزه ایثارگری در لایحه برنامه هفتم توسعه با قانون برنامه ششم

تعداد احکام	ترویج فرهنگ ایثار و شهادت	بیمه و درمان	معیشت و اشتغال	آموزشی و رفاهی	مسکن	احکام کلی
قانون برنامه ششم	دوازده حکم	چهار حکم	بیست حکم ^۱	یازده حکم ^۲	سه حکم	سه حکم ^۳
لایحه برنامه هفتم	یک حکم	-	-	-	-	یک حکم

آسیب‌شناسی قوانین برنامه‌های توسعه در حوزه ایثارگران

دستگاه‌های اجرایی متولی، امکان هماهنگی جهت اجرای قوانین و مقررات را دشوار می‌کند و در نهایت به عدم تحقق برخی از اهداف برنامه‌های توسعه می‌انجامد. به علاوه، ملزم نبودن دستگاه‌های اجرایی که در قوانین حوزه ایثارگران به‌عنوان دستگاه مسئول شناخته می‌شوند، از دیگر مشکلات این حوزه است.

ب) عدم توازن بین اعتبارات پیش‌بینی شده با قوانین و مقررات حوزه ایثارگری: دلیل دیگر عدم تحقق یا ضعف در عملکرد این حوزه، محدودیت‌های مالی و عدم تأمین اعتبار برای اجرای بندهای قانونی است. در این زمینه بین اعتبارات پیش‌بینی شده با وضع قوانین و مقررات این حوزه تناسب لازم وجود ندارد. برای نمونه می‌توان به مواردی همچون ارتقا سطح معیشت ایثارگران حقوق و مستمری بگیر، ارائه تسهیلات وام مسکن و مواردی از این دست اشاره کرد که عدم تحقق آنها عمدتاً ناشی از عدم تأمین اعتبار و یا تأمین اعتبار پایین است.

مرور احکام قانونی، اقدامات انجام شده و نیز ارزیابی عملکرد کمی و کیفی قوانین برنامه‌های توسعه، طی سال‌های اجرای این سند نشان دهنده آن است که احکام حوزه ایثارگران در بیشتر محورها، به‌رغم اجرایی شدن در برخی حوزه‌ها، با چالش‌های فراوانی از مرحله سیاست‌گذاری تا مرحله اجرا مواجه بوده‌اند؛ از جمله مهم‌ترین این موانع و چالش‌ها عبارتند از:

الف) پراکندگی و ابهام در وظایف دستگاه‌های اجرایی متولی: بنیاد شهید و امور ایثارگران یکی از نهادهای حمایتی است که وظیفه ارائه خدمات به حدود سه میلیون و ۷۰۰ هزار نفر از جامعه هدف تحت پوشش ۴ برعهده دارد. مرور احکام قانونی (به‌ویژه احکام مرتبط با شرایط اشتغال ایثارگران، و امتیازات استخدامی و آموزشی برای ایثارگران و خانواده‌هایشان) نشان دهنده پراکندگی دستگاه‌های اجرایی متولی و همچنین ابهام در وظایف این دستگاه‌هاست؛ پراکندگی

۱. شامل: ده حکم در حوزه (بیمه و بازنشستگی)، نه حکم (اشتغال) و یک حکم (حقوق و مستمری).

۲. شامل: دو حکم در حوزه (شهریه تحصیلی)، یک حکم (جذب هیئت علمی) و هشت حکم (خدمات رفاهی)

۳. شامل: یک حکم در حوزه (اجرای قانون جامع خدمات رسانی به ایثارگران)، یک حکم (تعیین درصد جانبازی رزمندگان) و یک حکم (حمایت از ایثارگران اتباع). تعداد کل شهدا، جانبازان و آزادگان، ۸۹۰،۹۶۹ نفر و تعداد کل اعضا خانواده‌های معزز ایثارگر، ۲،۸۱۹،۹۶۶ نفر است. (بنیاد شهید و امور ایثارگران، ۱۴۰۱).

د) فقدان توجه به سالمندی جامعه هدف: مرور احکام قانون برنامه ششم توسعه نشان‌دهنده عدم توجه به مقوله سالمندی است؛ در حالی که بخش زیادی از جمعیت هدف سه میلیون و هفتصد هزار نفری بنیاد شهید و امور ایثارگران، هم‌اکنون در سنین سالمندی هستند. شایان‌ذکر است که در حال حاضر میانگین سنی جامعه جانبازان و آزادگان کشور حدود ۶۰ سال و میانگین سنی والدین شهدا حدود ۸۰ سال است، بنابراین با ورود ایثارگران به سنین سالمندی، توجه به سلامت و مراقبت‌های سالمندی در بین این گروه هدف ضرورت بیشتری می‌یابد.

ج) فقدان توجه به توانمندسازی جامعه ایثارگری در ابعاد مختلف: یکی از کمبودهای سیاستگذاری اجتماعی در حوزه ایثارگران، غفلت از توجه به برنامه‌های توانمندسازی در سطوح مختلف است؛ عمده برنامه‌های این حوزه به شکل ارائه حمایت‌های مالی مستقیم (همچون پرداخت مستمری، هزینه شهریه دانشگاه و ...) و ارائه خدماتی مانند تسهیلات مسکن، بیمه و ... است و برنامه‌های مرتبط با توانمندسازی شغلی و خوداشتغالی ایثارگران بسیار محدود است که نیازمند توجه بیشتر در قوانین این حوزه است.

جمع‌بندی و پیشنهاد

احکام پیش‌بینی شده مورد توجه قرار گیرد.
۲) برقراری توازن بین اعتبارات اختصاص یافته با احکام پیش‌بینی شده در قانون برنامه توسعه: در راستای اجرای مؤثر احکام و تحقق رضایتمندی جامعه هدف، باید تناسب و توازن بین اعتبارات بودجه‌ای و تعهدات بنیاد شهید و امور ایثارگران و سایر دستگاه‌های مکلف در قانون برنامه هفتم توسعه وجود داشته باشد. عدم تأمین منابع و اعتبار برای ارائه خدمات می‌تواند مولد نارضایتی اجتماعی در جامعه هدف شود.

۳) توجه به خدمات سلامت و مراقبت در بین ایثارگران با توجه به سالمندی جامعه هدف: در این رابطه ارائه خدمات باید متناسب با ویژگی‌ها و نیازهای جامعه هدف باشد. باین حال در قانون برنامه ششم توسعه کمتر به این مقوله توجه شده است. پوشش کامل هزینه‌های درمانی، بیمه تکمیلی، حق پرستاری و مراقبت در منزل از جمله خدماتی است که برای جامعه هدف سالمند اهمیت و کاربرد بیشتری دارد. در تدوین قوانین برنامه هفتم توسعه باید به این موضوع توجه بیشتری شود تا از این طریق سلامت و کیفیت زندگی این قشر تضمین شود و هزینه‌های عمومی کاهش یابد.

پیشنهادها

با توجه به بررسی‌های صورت گرفته در این گزارش و نقد و بررسی احکام و قوانین برنامه‌های توسعه پیشین در حوزه ایثارگری، پیشنهادهای ذیل جهت تقویت جایگاه حوزه ایثارگری در قانون برنامه هفتم توسعه ارائه می‌شود:

۱) به منظور حفظ شأن و جایگاه جامعه معزز ایثارگری و در راستای رعایت بند «۸» سیاست‌های کلی ابلاغی مقام معظم رهبری در حوزه «ایثار و شهادت»، مبنی بر «اولویت دادن به ایثارگران در

با توجه به وجود ۶ دوره تجربه برنامه‌ریزی توسعه‌ای در حوزه ایثارگران و با توجه به تأکیدات سیاست‌های کلی نظام در امور «ترویج و تحکیم فرهنگ ایثار و جهاد و ساماندهی امور ایثارگران» ابلاغی مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) پیرامون «شناخت نیازهای واقعی و ارائه خدمات مؤثر به ایثارگران و خانواده‌های آنان در ابعاد مختلف فرهنگی، علمی، آموزشی، اجتماعی، بهداشتی، درمانی، بیمه‌ای، معیشتی، اشتغال، مسکن، حقوقی، اداری، رفاهی و استخدامی با حفظ اصول عزتمندی، عدالت و روحیه خوداتکایی و شئون ایثارگری» بند «۸» و همچنین تأکید بر «اولویت دادن به ایثارگران در سیاستگذاری‌ها» بند «۷»، انتظار می‌رفت که احکام پیشنهادی دولت در لایحه برنامه هفتم توسعه از جامعیت و شمولیت بیشتری برخوردار بوده و بتواند زمینه‌ساز تسهیل در اجرای احکام و قوانین بالادستی حوزه ایثارگری باشد و خلأهای تقنینی و نظارتی موجود در قوانین بالادستی این حوزه را پوشش دهد. در این راستا و پس از بررسی‌های انجام گرفته در این گزارش و پیش از ارائه پیشنهادها تقنینی، توجه به سه ملاحظه پیش از هر گونه احکام نویسی در حوزه ایثارگران در قانون برنامه هفتم توسعه حائز اهمیت است:

۱) لزوم توجه به همکاری بین‌نهادی در وضع احکام حوزه ایثارگری: اجرای هر گونه حمایت اجتماعی مؤثر، نیازمند تأمین مالی، قانونگذاری، جامعه هدف مشخص و به‌ویژه همکاری بین‌سازمانی است و فرض مسئولیت یک سازمان برای اجرای حمایت اجتماعی نمی‌تواند درست باشد. در خصوص خدمات‌رسانی به جامعه معزز ایثارگران نیز توجه به این نکته ضروری است که هر گونه سیاستگذاری تقنینی و نظارتی پیرامون این قشر باید عطف به وظایف ذاتی بنیاد شهید و امور ایثارگران در کنار سایر نهادهای اجرایی و نظارتی باشد. مسئله‌ای که باید هم در نگارش احکام برنامه هفتم و هم در تدوین آیین‌نامه‌های اجرایی

۱. این احکام در جدول پیوست این گزارش اشاره شده است.

اشتغال و آزادگان از کار افتاده کلی، حکم ذیل پیشنهاد می‌شود: «ستاد کل نیروهای مسلح، بنیاد شهید و امور ایثارگران و دستگاه‌های اجرایی مکلفند امتیازات حق شغل و شاغل حقوق حالت اشتغال جانبازان و آزادگان از کار افتاده کلی قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران را، براساس درصد جانبازی، به شرح ذیل افزایش دهند: الف) جانبازان ۷۰ درصد و بالاتر مشمول قانون حالت اشتغال به میزان ۵۰ درصد؛ ب) جانبازان ۵۰ تا ۶۹ درصد مشمول قانون حالت اشتغال به میزان ۳۵ درصد؛ ج) جانبازان زیر ۵۰ درصد مشمول قانون حالت اشتغال به میزان ۲۵ درصد».

۶ در راستای اجرای بهینه سیاست‌های حمایتی در حوزه مسکن ایثارگران، حکم ذیل پیشنهاد می‌شود: «دولت مکلف است منابع برنامه جامع مسکن ایثارگران را برابر مواد فصل دوم قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران، که آیین‌نامه اجرایی آن توسط بنیاد شهید و امور ایثارگران، وزارت راه و شهرسازی، سازمان برنامه و بودجه، بانک مرکزی و ستاد کل نیروهای مسلح تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد در بودجه‌های سنواتی، در طول برنامه هفتم تصویب و تأمین کند، به طوری که مشکل مسکن ایثارگران مشمول تبصره «۱» ماده (۳) قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران در طول برنامه هفتم رفع شود. تبصره: رزمندگان از تسهیلات وام مسکن، معافیت از پرداخت هزینه کلیه انشعابات و هزینه‌های آماده‌سازی و ساخت، تا حداکثر ۱۲۰ مترمربع زیربنا برخوردارند».

۷ به منظور تأمین دائمی منابع مالی جهت رفع مشکلات ضروری و غیرقابل پیش‌بینی خانواده معظم شاهد و ایثارگران و خانواده‌های معزز آنان، حکم ذیل پیشنهاد می‌شود: «در هر سال قانون برنامه هفتم توسعه، مبلغی معادل ۵ درصد بودجه سالیانه بنیاد، اعتبار خارج از شمول و با رعایت قانون نحوه هزینه‌کرد اعتباراتی که به موجب قانون از رعایت قانون محاسبات عمومی و دیگر مقررات عمومی دولت در مورد بودجه عمومی مستثنا می‌باشد، علاوه بر اعتبارات مصوب در قالب ردیف مستقلی، در اختیار بنیاد قرار می‌گیرد تا براساس دستورالعملی که توسط بنیاد تهیه و ابلاغ می‌شود، در قالب کمیسیون موارد خاص و به منظور رفع مشکلات ضروری و غیرقابل پیش‌بینی خانواده معظم شاهد و ایثارگران و خانواده‌های آنها هزینه شود».

سیاستگذاری‌ها» پیشنهاد می‌شود که احکام حوزه ایثارگری در ذیل فصلی مجزا با عنوان «امور رفاه و تأمین اجتماعی ایثارگران» درج شود. **۲** در راستای استمرار خدمات‌رسانی مطلوب به حوزه ایثارگری و در راستای تجمیع، تنقیح و اصلاح قوانین بالادستی حوزه ایثارگران و به منظور ایجاد یکپارچگی در سیاستگذاری و اجرای احکام این حوزه، حکم ذیل پیشنهاد می‌شود: «دولت موظف است در سال اول برنامه هفتم توسعه، قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران را مورد بازنگری قرار داده و با انجام اصلاحات لازم، کلیه قوانین و مقررات حوزه ایثارگران را، بدون کاهش خدمات در این قانون و به تناسب درجه ایثار، تدوین و تنقیح و به منظور تصویب به مجلس شورای اسلامی ارائه کند. تبصره: تا زمان ارائه و تصویب لایحه فوق، بخش ۱۶ (امور ایثارگران) از ماده (۸۶ الی ۹۱) قانون برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۱۴ و اصلاحیه‌های بعدی آن تنفیذ می‌شود»^۱.

۳ در راستای اجرای مطلوب احکام درمانی و بهداشتی حوزه ایثارگران و با توجه به وجود مشکلات بیمه‌ای این قشر در سالیان اخیر، حکم ذیل پیشنهاد می‌شود: «به منظور انسجام و اجرای یکپارچه و مطلوب مواد (۱۲ و ۱۳) قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران، انجام کلیه خدمات بهداشتی و درمانی ایثارگران در قالب بیمه تکمیلی و خاص به صورت بسته بیمه درمانی ایثارگران (شامل والدین، همسران و فرزندان شهدا، جانبازان و افراد تحت تکفل قانونی آنها، آزادگان و افراد تحت تکفل قانونی آنها) با استفاده از سامانه‌های الکترونیکی و هوشمند از سال اول برنامه هفتم به شرکت سهامی بیمه ایران واگذار می‌شود. تبصره: رزمندگان و افراد تحت تکفل قانون آنان مشمول بیمه خدمات درمانی پایه و تکمیلی هستند».

۴ در راستای حمایت اجتماعی مؤثر از همسران جانبازانی که مشمول دریافت خدمت «حق پرستاری» بوده‌اند، حکم ذیل پیشنهاد می‌شود: «پس از شهادت یا فوت جانباز، آخرین مبلغ حق پرستاری پرداختی به جانباز به‌عنوان تفاوت تطبیق به قدرالسهم حقوق همسر و در صورت عدم دریافت حقوق توسط همسر جانباز از بنیاد، به‌عنوان مستمری همسر جانباز پرداخت می‌شود».

۵ در راستای تقویت وضعیت معیشت و رفاهی ایثارگران حالت

جدول ۸. احکام حوزه ایثارگری در برنامه ششم توسعه از ماده (۸۶) الی (۹۱)

شماره ماده	متن ماده
	<p>الف) کلیه دستگاه‌های اجرایی موظفند نسبت به اجرای صحیح سیاست‌های کلی ترویج و تحکیم فرهنگ ایثار و جهاد و ساماندهی امور ایثارگران ابلاغی ۲۹/۹/۱۳۸۲ اقدام کنند.</p> <p>ب) وزارت آموزش و پرورش مکلف است به‌منظور ترویج فرهنگ ایثار و شهادت نسبت به معرفی الگوها و قهرمانان ملی ایثار و شهادت در متون درسی کلیه پایه‌های تحصیلی و فعالیت‌های پژوهشی و برگزاری مسابقات علمی اقدام کرده و در جهت تعمیق ایمان و ترویج باورها در صیانت از فرهنگ دینی و انقلابی نسبت به اجرای یادواره‌های شهدای دانش‌آموز و فرهنگی و برگزاری اردوهای راهیان‌نور ویژه دانش‌آموزان و فرهنگیان با سازمان بسیج همکاری لازم را به عمل آورد.</p> <p>پ) صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران موظف است ضمن اختصاص بخشی از برنامه‌های شبکه‌های مختلف به موضوع ترویج فرهنگ ایثار و شهادت، حداقل ۱۰ درصد (۱۰٪) از تولیدات برنامه‌های هنری نمایشی خود را به این موضوع اختصاص دهد.</p> <p>ت) دولت موظف است به‌منظور بهره‌گیری از دستاوردهای دوران دفاع مقدس و انتقال و ترویج فرهنگ جهاد و مقاومت به نسل‌های آینده نسبت به ساماندهی گلزارهای شهدای سراسر کشور با رضایت والدین شهید و یادمان شهدای گمنام، احداث و تکمیل موزه‌های دفاع مقدس و مرمت و نگهداری آنها اقدام کند. وزارتخانه‌های نیرو، نفت، راه و شهرسازی و کشور موظفند کلیه هزینه‌های خدماتی مربوط به آبرسانی، برق‌رسانی، گازرسانی و جاده مواصلاتی را طبق بودجه سنواتی تأمین کنند.</p> <p>ث) دولت موظف است به‌منظور تداوم اجرای برنامه‌های شاخص در حوزه ترویج فرهنگ ایثار، جهاد و شهادت به‌خصوص استمرار و فراگیر کردن برنامه راهیان‌نور با ایجاد و توسعه ظرفیت‌ها و زیرساخت‌های لازم در دستگاه‌های اجرایی و فرهنگی نسبت به قرار دادن موضوع در سرفصل اعتبارات برنامه‌های فرهنگی و هزینه‌ای وزارتخانه‌ها و سازمان‌ها اقدام کند.</p> <p>ج) دولت مکلف است به‌منظور حفظ و ترویج فرهنگ ایثار، جهاد و شهادت و تکریم از الگوهای این فرهنگ ماندگار به والدین شهیدی که دارای حداقل سه شهید یا دو شهید و یک جانباز پنجاه درصد (۵۰٪) و بالاتر یا یک شهید و دو جانباز پنجاه درصد (۵۰٪) و بالاتر هستند نشان ملی ایثار اعطا کرده و آنان را به‌عنوان چهره ماندگار کشور به جامعه معرفی کند. تبصره «۱» صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران، وزارتخانه‌های فرهنگ و ارشاد اسلامی، آموزش و پرورش، علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی کشور، بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس و سایر نهادهای فرهنگی مکلفند جهت ارج نهادن به این چهره‌های ماندگار اقدام فرهنگی لازم را جهت معرفی آنها انجام دهند. تبصره «۲» آیین‌نامه اجرایی این بند در ۶ ماه اول اجرای قانون برنامه به پیشنهاد بنیاد شهید و امور ایثارگران و بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.</p> <p>چ) کلیه دستگاه‌های اجرایی موضوع این قانون موظفند بیست درصد (۲۰٪) از اعتبارات فرهنگی خود به‌استثنای فصول اول و ششم اعتبارات هزینه‌ای را براساس موافقت‌نامه مبادله شده با سازمان در چارچوب سیاست‌های مصوب ابلاغی شورای عالی ترویج فرهنگ ایثار و شهادت صرف این امور کنند.</p> <p>ح) بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس موظف است با همکاری بنیاد شهید و امور ایثارگران، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و شهرداری‌ها و سایر دستگاه‌های فرهنگی کشور تا پایان اجرای قانون برنامه نسبت به توسعه و تکمیل مراکز اسناد و مدارک دفاع مقدس و تدوین دایره‌المعارف دفاع مقدس و تدوین تاریخ دفاع مقدس مطابق بودجه سنواتی اقدام کند.</p> <p>خ) وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و آموزش و پرورش، دانشگاه آزاد اسلامی، بنیاد شهید و امور ایثارگران و ستادکل نیروهای مسلح به‌منظور تعمیق و ترویج ارزش‌های دفاع مقدس به نسل‌های بعدی، واحدهای درسی مرتبط با ترویج فرهنگ ایثار و شهادت در مقاطع مختلف دانشگاهی را ایجاد کرده و تعدادی از موضوعات پژوهشی، پایان‌نامه‌ها و طرح‌های (پروژه‌های) علمی و تحقیقاتی خود را به موضوع فرهنگ ایثار و شهادت اختصاص دهند. تبصره کلیه دستگاه‌های اجرایی موظفند گزارش عملکرد سالیانه خود را در طول اجرای قانون برنامه در حوزه ترویج فرهنگ ایثار و جهاد و مقاومت و شهادت را به سازمان، بنیاد شهید و امور ایثارگران، بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس و کمیسیون‌های مرتبط مجلس شورای اسلامی ارائه کنند.</p>

ماده (۸۶)

متن ماده	شماره ماده
<p>دولت موظف است اقدامات لازم برای اجرای صحیح و به موقع قانون جامع خدمات رسانی به ایثارگران را به عمل آورد و اعتبار کافی را در بودجه سنواتی پیش بینی کند و کلیه آیین نامه های اجرایی آن را حداکثر تا ۶ ماهه سال اول اجرای قانون برنامه تصویب و ابلاغ نماید.</p> <p>الف) دولت مکلف است در اجرای ماده (۶۱) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) مصوب ۱۳۹۳/۱۲/۴ به نحوی برنامه ریزی نماید که تا دو سال اول اجرای قانون برنامه کلیه مشمولان ماده مذکور تعیین تکلیف شوند. یگان های اعزام کننده نهادهای متولی موظفند گواهی مورد نیاز افراد مشمول این ماده و صورت سانه را به کمیسیون احراز بنیاد شهید و امور ایثارگران ارائه کنند.</p> <p>تبصره: بنیاد شهید و امور ایثارگران موظف است رزمندگان هشت سال دفاع مقدس که صورت سانه بالینی هم زمان مجروحیت را ندارند اما مجروحیت آنها توسط کمیسیون پزشکی نهاد اعزام کننده (نیروهای مسلح) احراز می شود را به عنوان جانباز تلقی نماید و حداقل پنج درصد (۵٪) جانبازی به آنها تعلق می گیرد.</p> <p>اجرای این تبصره مانع از احراز جانبازی بیش از درصد مذکور توسط بنیاد شهید و امور ایثارگران نمی باشد.</p> <p>ب) دولت مکلف است در سال اول اجرای قانون برنامه اعتبار مورد نیاز برای اجرای تبصره ماده (۳۸) قانون جامع خدمات رسانی به ایثارگران را در لوایح بودجه سنواتی پیش بینی نموده و از طریق سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح به کلیه آزادگان و جانبازان واجد شرایط پرداخت کند.</p> <p>پ) دولت موظف است خانواده معظم شهدا، جانبازان، آزادگان، رزمندگان و افراد تحت تکفل ایشان (والدین و همسران و فرزندان) دارای تابعیت غیر ایرانی که در طول هشت سال دفاع مقدس یا بعد از آن در راستای مأموریت محوله از سوی مراجع ذیصلاح به درجه رفیع شهادت یا جانبازی یا اسارت نائل آمده اند پس از تأیید مراجع مذکور تحت پوشش بنیاد شهید و امور ایثارگران قرار دهد و رزمندگان نیز بنا به تشخیص ستاد کل نیروهای مسلح تحت پوشش سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح (ساتا) قرار می گیرند.</p> <p>تبصره اعطای تابعیت و اقامت به افراد موضوع این ماده بر اساس ضوابط در چارچوب قانون خواهد بود که حداکثر ظرف مدت سه ماه از لازم الاجرا شدن این قانون توسط ستاد کل نیروهای مسلح با همکاری وزارتخانه های امور خارجه و کشور تهیه و به تصویب شورای عالی امنیت ملی با رعایت اصل یکصد و هفتاد و ششم (۱۷۶) قانون اساسی می رسد.</p> <p>ت) ماده (۱۸) قانون جامع خدمات رسانی به ایثارگران به شرح زیر اصلاح می شود:</p> <p>بنیاد موظف است در چارچوب قوانین به منظور تعیین، تدوین و یا اصلاح معیارهای تشخیص درصد جانبازی به عنوان مبنای ارائه خدمت به جانبازان و آزادگان در مواردی که نیاز به رأی کمیسیون باشد نسبت به تشکیل کمیسیون های پزشکی اقدام و جهت تعیین نحوه ازکارافتادگی کلی آنها، با در نظر گرفتن وضعیت فعلی سلامت روحی، جسمی، اجتماعی، اقتصادی، شغلی و سابقه حضور در جبهه و براساس آیین نامه ای که به پیشنهاد بنیاد و ستاد کل نیروهای مسلح و با همکاری وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و سازمان تهیه و به تصویب هیئت وزیران می رسد اقدام کند.</p> <p>ث) به منظور حفظ کرامت ایثارگران و خانواده معظم شهدا، جانبازان و آزادگان، دستگاه های موضوع ماده (۲) قانون جامع خدمات رسانی به ایثارگران و ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مجاز نیستند ایثارگران شاغل در آن دستگاه را به استثنای موارد محکومیت در هیئت تخلفات اداری به عنوان نیروی مازاد (عدم نیاز) معرفی کنند.</p> <p>ج) دولت مکلف است علاوه بر اجرای ماده (۲۱) قانون جامع خدمات رسانی به ایثارگران و تبصره های آن و اصلاحات بعدی، تمام فرزندان شهدا و فرزندان جانبازان هفتاد درصد (۷۰٪) و بالاتر را در طول اجرای قانون برنامه، استخدام نماید.</p> <p>چ) جانبازانی که قبل از تصویب این قانون به صورت پیش از موعد یا عادی و بدون سنوات ارفاقی بازنشسته شده اند با رعایت شرط سنی کمتر از ۶۵ سال می توانند به خدمت اعاده و با تکمیل خدمت ۳۵ ساله خود و با رعایت شرایط عمومی به بازنشستگی نائل آیند.</p> <p>تبصره در صورت دریافت پاداش پایان خدمت در بازنشستگی اول، پاداش مذکور مربوط به آن سنوات، مجدداً به این افراد تعلق نمی گیرد.</p> <p>ح) ایثارگران و فرزندان شهدا مشمول قوانین، مقررات و ضوابط استخدامی خاص مربوط به خود بوده و کلیه دستگاه های مشمول ماده (۲) قانون جامع خدمات رسانی به ایثارگران مکلف به انجام آن هستند.</p> <p>خ) کلیه فرزندان و همسران شهدای شاغل در دستگاه های موضوع ماده (۲) قانون جامع خدمات رسانی به ایثارگران می توانند با حداکثر هشت سال سنوات ارفاقی و با دریافت حقوق و مزایای کامل بازنشسته شوند.</p>	<p>ماده (۸۷)</p>

متن ماده	شماره ماده
<p>د) ماده (۲۶) قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران به‌شرح زیر در طول اجرای قانون برنامه اصلاح و دو تبصره به آن الحاق می‌شود:</p> <p>عبارت «جانبازان دارای محدودیت جسمی حرکتی» بعد از عبارت «جانبازان اعصاب و روان و شیمیایی» اضافه می‌شود. تبصره «۱» والدین، همسران و فرزندان شهدا که دارای بیماری‌های خاص و یا صعب‌العلاج یا محدودیت جسمی حرکتی هستند پس از تأیید کمیسیون پزشکی بنیاد، مشمول این ماده می‌شوند.</p> <p>تبصره «۲» جانبازان گروه بیست و پنج درصد (۲۵٪) تا چهل و نه درصد (۴۹٪) ضریب کا (K) بهره‌مندی حق پرستاری آنان به میزان درصد جانبازی است.</p> <p>ذ) ماده (۲۱) قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران به‌شرح زیر اصلاح می‌شود.</p> <p>عبارت «اعم از رسمی، پیمانی، قراردادی، شرکتی» بعد از عبارت «تأمین نیروهای مورد نیاز خود را» اضافه می‌شود. تبصره «۱» وضعیت استخدامی مشمولان این ماده حداکثر پس از سه ماه رسمی قطعی می‌شود.</p> <p>تبصره «۲» والدین، همسران و فرزندان شهدا و جانبازان و آزادگان و رزمندگان با حداقل ۶ ماه سابقه حضور در جبهه، شاغل در کلیه دستگاه‌های مشمول ماده (۲) قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران و مؤسسات تابعه آنها و شرکت‌های عمومی و دولتی، در صورت تنزل از پست سازمانی بالاتر، مشروط به عدم محکومیت آنها بر اساس آرا مراجع قضایی یا اداری به تنزل پست، از کلیه حقوق و مزایای همان پست سازمانی یا هم‌تراز شغل و پست قبلی برخوردار می‌شوند.</p> <p>ر) ایثارگرانی که به موجب قوانین و مقررات مربوط از امتیاز یک مقطع تحصیلی بالاتر بهره‌مند هستند با داشتن مدرک کارشناسی، مشمول بند «الف» ماده (۱۰۳) قانون مدیریت خدمات کشوری بوده و می‌توانند تا ۳۵ سال خدمت کنند.</p> <p>ز) آزادگانی که به‌دلیل استفاده از دوبرابر شدن سابقه اسارت زودتر از خدمت ۳۰ سال بازنشسته شده‌اند، می‌توانند برای یک‌بار و با رعایت شرط سنی زیر ۶۵ سال با بازگشت به خدمت، حسب مورد ۳۰ یا ۳۵ سال خدمت خود را تکمیل کنند و سپس با لحاظ عین سوابق اسارت به بازنشستگی نائل آیند.</p> <p>ژ) مسئولیت رسیدگی و ارائه خدمات مطابق قوانین و مقررات به کلیه جانبازان، آزادگان و خانواده معظم شهدا که در بنیاد دارای پرونده ایثارگری هستند به عهده بنیاد بوده و مسئول رسیدگی و ارائه خدمات رزمندگان هشت سال دفاع مقدس با معرفی و تأیید واحد یا مرکز امور ایثارگران نیروهای مسلح با سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران (ساتا) می‌باشد.</p>	<p>ماده (۸۷)</p>
<p>الف) دولت موظف است کلیه مطالبات معوق خانواده‌های معظم شهدا و ایثارگران (جانبازان و آزادگان) اعم از پاداش پایان خدمت و وجوه مربوط به ذخیره مرخصی استفاده نشده و کلیه مطالبات قانونی آنان را به‌طور کامل حداکثر در دو سال اول اجرای قانون برنامه مطابق بودجه سنواتی تأمین و توسط بنیاد پرداخت نماید. به‌نحوی که در پایان سال دوم اجرای قانون برنامه هیچ‌گونه مطالبات معوق در حوزه ایثارگران و خانواده شهدا باقی نمانده باشد.</p> <p>تبصره مطالبات مذکور در این ماده درخصوص جانبازان و آزادگان مشمول قانون حالت اشتغال نیز بر حسب مورد باید توسط بنیاد و دستگاه مربوطه در طی دو سال اول اجرای قانون برنامه طبق بودجه سنواتی تأمین و پرداخت شود.</p> <p>ب) دولت موظف است اعتبار لازم را به‌منظور تأمین حداقل معیشت گروه‌های عنوان شده ذیل که فاقد شغل یا درآمد باشند را پیش‌بینی و حداقل حقوق کارکنان دولت را به آنان جهت پرداخت در بودجه‌های سنواتی درج و در اختیار دستگاه‌های مربوطه قرار دهد.</p> <ol style="list-style-type: none"> ۱) جانبازان با هر میزان درصد از کارافتادگی و آزادگان با حداقل سه ماه اسارت، ۲) رزمندگان با حداقل ۶ ماه حضور در جبهه و چریک‌های جنگ‌های نامنظم؛ ۳) افراد تحت تکفل قانونی جانبازان متوفی، آزادگان متوفی، رزمندگان متوفی (با حداقل ۶ ماه حضور در جبهه)، تبصره تشخیص افراد تحت تکفل قانونی جانبازان و آزادگان متوفی و ارائه خدمات به آنان به عهده بنیاد و تشخیص افراد تحت تکفل قانونی رزمندگان متوفی به عهده واحد ایثارگران نیروهای مسلح و ارائه خدمات به آنان به عهده سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح (ساتا) است. ۴) نامادری شهید و خواهران مجرد شهدا که تحت تکفل والدین شهدا بوده‌اند (پس از فوت والدین)، ۵) برادر و خواهر شهید دارای معلولیت جسمی، حرکتی، ذهنی، محجور، دارای بیماری‌های خاص و یا صعب‌العلاج پس از تأیید کمیسیون پزشکی بنیاد، ۶) همسران مطلقه شهدا که فرزند یا فرزندان شهید را حداقل ۱۵ سال بعد از شهادت شهید نگهداری نموده‌اند با تأیید بنیاد (ماهیهانه معادل دوسوم حقوق کارکنان دولت). 	<p>ماده (۸۸)</p>

متن ماده	شماره ماده
<p>پ) در ماده (۵۱) قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران پس از عبارت «آزادگان» عبارت «همسران و فرزندان شهدا» اضافه می‌شود.</p> <p>ت) سازمان و بنیاد مکلفند نسبت به تأمین و پرداخت صددرصد (۱۰۰٪) سرانه بیمه عمر و حوادث جانبازان و آزادگان، والدین، همسر و فرزندان شهدا فاقد پوشش بیمه عمر و حوادث، وفق بودجه سنواتی اقدام کنند.</p> <p>حکم بند «ت» ماده (۸۸) بر مواد (۱۳، ۵۲ و ۵۹) قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران در طول اجرای قانون برنامه، حاکم است.</p> <p>ث) دولت مکلف است طبق بودجه سنواتی به‌منظور حمایت و تجلیل از رشادتهای رزمندگان هشت سال دفاع مقدس که حداقل ۶ ماه سابقه حضور در جبهه دارند و جانبازان زیر بیست و پنج درصد (۲۵٪) جانبازی و آزادگان با کمتر از ۶ ماه سابقه اسارت و همسران و فرزندان آنان تسهیلات رفاهی، معیشتی، بهداشتی، درمانی و فرهنگی به‌شرح زیر ارائه کند.</p> <p>۱ تأمین و پرداخت یا معافیت حداقل سی‌درصد (۳۰٪) هزینه شهریه تحصیل در دانشگاه آزاد اسلامی، دوره‌های شبانه دانشگاه‌های دولتی، دانشگاه پیام‌نور و سایر دانشگاه‌های مورد تأیید وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی وفق بودجه سنواتی،</p> <p>۲ بهره‌مندی رایگان از خدمات مراکز فرهنگی عمومی و ناوگان حمل‌ونقل شهری،</p> <p>۳ معافیت از پرداخت سی‌درصد (۳۰٪) هزینه از طریق هر یک از شرکت‌های دولتی و خصوصی هواپیمایی، ریلی و دریایی در سفرهای داخلی و عتبات عالیات برای یکبار در سال،</p> <p>۴ شهرداری‌ها و دهیاری‌ها و سازمان اوقاف و امور خیریه مکلفند به‌منظور ارج نهادن به والدین، همسران و فرزندان شهدا و آزادگان و همسران و فرزندان آنان، جانبازان و همسران و فرزندان جانبازان بیست و پنج‌درصد (۲۵٪) و بالاتر و رزمندگان با سابقه حضور ۶ ماه و بالاتر در جبهه را با رعایت مفاد وقف‌نامه در امامزادگان که دفن اموات در آنها مجاز است و آرامستان‌ها بدون اخذ هزینه اقدام نمایند،</p> <p>۵ بهره‌مندی از انشعاب رایگان آب، فاضلاب، برق و گاز برای یکبار در یک واحد مسکونی،</p> <p>۶ بهره‌مندی از امتیازات یک مقطع تحصیلی بالاتر مطابق قوانین مربوطه و برای رزمندگان با حداقل ۶ ماه حضور داوطلبانه در دفاع مقدس در حقوق و مزایای اجتماعی.</p> <p>ج) در بند «الف» ماده (۳۱) قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران پس از عبارت «جانبازان و آزادگان و فرزندان شاهد» عبارت «فرزندان جانبازان، فرزندان آزادگان، رزمندگان و فرزندان رزمندگان با حداقل ۶ ماه سابقه حضور در جبهه» اضافه می‌شود.</p> <p>چ) متن زیر به‌عنوان ماده (۵۹) مکرر به قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران الحاق می‌شود.</p> <p>«قوه قضائیه، سازمان ثبت‌اسناد و املاک کشور، کانون وکلای دادگستری، کانون کارشناسان رسمی، مرکز وکلا و کارشناسان قوه قضائیه، مکلفند سی‌درصد (۳۰٪) از سهمیه صدور دفاتر خدمات قضایی و الکترونیک، سردفتری، صدور پروانه وکالت، مجوز کارشناسان رسمی دادگستری را به فرزندان و همسران شهدا، جانبازان با حداقل ۱۰ درصد (۱۰٪)، آزادگان با داشتن حداقل سه ماه سابقه اسارت و رزمندگان با داشتن حداقل ۶ ماه حضور در جبهه و همسر و فرزندان جانبازان بیست و پنج درصد (۲۵٪) و بالاتر و فرزندان و همسران آزادگان و فرزندان رزمندگان دارای حداقل دوازده ماه سابقه حضور داوطلبانه در جبهه، بدون رعایت شرط سنی در صورت واجد شرایط بودن اختصاص دهند».</p> <p>حکم بند «ج» ماده (۸۸) بر مواد (۱۳، ۵۲ و ۵۹) قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران در طول اجرای قانون برنامه، حاکم است.</p> <p>ح) در صورتی‌که دریافتی ایثارگران و فرزندان شهدا و رزمندگان با حداقل دوازده ماه سابقه حضور در جبهه مشمول صندوق تأمین اجتماعی و صندوق بازنشستگی دیگری گردد بازنشستگی در هر صندوق به‌طور مستقل انجام می‌شود و با تحقق بازنشستگی این افراد در دو صندوق از مستمری بازنشستگی آن صندوق بهره‌مند می‌شوند. کمک دولت فقط به یک صندوق خواهد بود.</p> <p>خ) ایثارگران و فرزندان شهدا و آزادگان و جانبازان و رزمندگان با حداقل دوازده ماه سابقه حضور در جبهه برای یکبار از پرداخت مابه‌التفاوت برای پانزده سال سنوات بیمه‌ای ناشی از تغییر صندوق بیمه و بازنشستگی معافند. این مبلغ به‌عنوان مطالبه صندوق متقبل‌الیه از دولت منظور و در قالب بودجه سنواتی توسط دولت پرداخت و تسویه می‌شود.</p>	<p>ماده (۸۸)</p>

متن ماده	شماره ماده
<p>د) متن زیر به‌عنوان بند «۷» به انتهای ماده (۴۵) قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۶۳/۷/۲۹ الحاق می‌شود:</p> <p>۷ در صورت اذن فرماندهی کل قوا:</p> <p>فرزندان رزمندگان با سابقه حضور در جبهه به‌ازای هر ماه حضور یک ماه کسر خدمت از نظام وظیفه، فرزندان آزادگان به‌ازای هر ماه اسارت یک ماه کسر خدمت از نظام وظیفه، فرزندان جانبازان به‌ازای هر درصد جانبازی یک ماه کسر خدمت از نظام وظیفه.</p> <p>تبصره بهره‌مندی فرزندان جانبازان براساس درصد جانبازی صادره از کمیسیون عالی پزشکی نیروهای مسلح یا بنیاد اقدام می‌گردد و در خصوص آموزش خدمت نظام وظیفه براساس مقررات ستاد کل نیروهای مسلح عمل می‌شود.</p> <p>حکم بند «د» ماده (۸۸) قانون برنامه ششم بر حکم تبصره «۲» ماده (۳۳) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، حاکم است.</p> <p>ذ) به ماده (۵۶) قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران عبارت رزمندگان با حداقل دوازده ماه حضور در جبهه اضافه می‌گردد.</p> <p>ر) به ماده (۳۷) قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران پس از عبارت «کسور بازنشستگی سهم اسرا و آزادگان و جانبازان» عبارت «فرزندان شهدا و رزمندگان با حداقل ۲۴ ماه حضور در جبهه» اضافه می‌شود.</p> <p>ز) فرزندان شهدا از کلیه امتیازات و مزایای مقرر در قوانین و مقررات مختلف برای شخص جانباز پنجاه درصد (۵۰٪) و بالاتر به‌استثنای تسهیلات خودرو، حق پرستاری، کاهش ساعت کاری و حالت اشتغال برخوردارند. امتیازات ناشی از این بند شامل وابستگان فرزند شهید نمی‌شود.</p> <p>ژ) عبارت ذیل به ماده (۶۰) قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران اضافه می‌شود:</p> <p>بعد از عبارت «جانبازان و آزادگان» عبارت «همسران و فرزندان شهدا» اضافه می‌شود.</p>	<p>ماده (۸۸)</p>
<p>الف) بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف است در طول اجرای قانون برنامه، سالیانه نسبت به ارائه تسهیلات مسکن فقط یکبار با سود حداکثر چهار درصد (۴٪) به تعداد پنجاه‌هزار نفر به رزمندگان دارای حداقل ۶ ماه سابقه حضور در جبهه و آزادگان با حداقل سه ماه اسارت که فاقد مسکن ملکی می‌باشند و تاکنون مسکن، زمین یا تسهیلات مسکن دریافت نکرده‌اند از طریق بانک‌های عامل اقدام کند. مابه‌التفاوت سود مذکور تا سقف نرخ مصوب شورای پول و اعتبار مطابق بودجه سنواتی توسط دولت تأمین و به بانک‌های عامل پرداخت می‌شود. (تعیین اولویت و نحوه معرفی افراد واجدالشرایط به موجب دستورالعمل ستاد کل نیروهای مسلح خواهد بود).</p> <p>ب) تبصره ذیل به ماده (۳ مکرر) قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران الحاق می‌شود:</p> <p>تبصره ایثارگران در پرداخت هزینه‌های حق‌الثبت و حقوق دولتی مربوط به خرید و فروش، ترهین اسناد مالکیت تسهیلات وام خرید یا ساخت مسکن از هفتاد درصد (۷۰٪) معافیت برخوردار می‌باشند.</p> <p>پ) دولت (بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران) موظف است همه‌ساله حداقل ۱۰ درصد (۱۰٪) منابع قرض‌الحسنه تمامی بانک‌ها و مؤسسات پولی و اعتباری دولتی را در چارچوب بودجه سنواتی جهت اشتغال ایثارگران از طریق صندوق اشتغال و کارآفرینی ایثارگران اختصاص دهد.</p> <p>ت) دولت موظف است در اجرای مواد (۳ و ۳ مکرر) فصل دوم قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران و اصلاحات بعدی آن حداکثر تا پایان خردادماه هر سال شرایط پرداخت تسهیلات مسکن ارزان‌قیمت به ایثارگران را مطابق بودجه سنواتی ابلاغ کند.</p> <p>ث) ماده‌واحد اصلاح ماده (۸) قانون ساماندهی و حمایت از تولید و عرضه مسکن به‌شرح ذیل اصلاح می‌شود:</p> <p>بعد از عبارت «از طریق مزایده عمومی» عبارت «با اولویت ایثارگران و فرزندان شهدا» اضافه می‌شود.</p>	<p>ماده (۸۹)</p>

متن ماده	شماره ماده
<p>الف) الحاقات زیر در ماده (۷۰) قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران و اصلاحیه بعدی آن و در ماده (۴۷) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) به شرح زیر صورت می‌گیرد:</p> <p>سه‌میه ورود با پنج درصد (۵٪) سهمیه اختصاصی برای جانبازان زیر بیست و پنج درصد (۲۵٪) و همسران و فرزندان جانبازان زیر بیست و پنج درصد (۲۵٪) و همسران و فرزندان رزمندگان، با حداقل ۶ ماه حضور داوطلبانه در جبهه به سی درصد (۳۰٪) افزایش یابد.</p> <p>تبصره در صورتی که سهمیه بیست و پنج درصد (۲۵٪) ایثارگران (مشمولین ماده (۷۰) قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران و اصلاح بعدی آن) تکمیل نگردد و پنج درصد (۵٪) سهمیه اختصاصی جانبازان زیر بیست و پنج درصد (۲۵٪) و همسران و فرزندان جانبازان زیر بیست و پنج درصد (۲۵٪) فرزندان و همسران رزمندگان با حداقل ۶ ماه حضور داوطلبانه در جبهه، پاسخ‌گوی متقاضیان واجد شرایط نباشد دولت مکلف است مانده ظرفیت خالی بیست و پنج درصد (۲۵٪) ایثارگران را مازاد بر پنج درصد (۵٪) مذکور به جانبازان زیر بیست و پنج درصد (۲۵٪) و همسران و فرزندان جانبازان زیر بیست و پنج درصد (۲۵٪) فرزندان و همسران رزمندگان با حداقل ۶ ماه حضور داوطلبانه در جبهه که شرایط لازم را داشته باشند، اختصاص دهد.</p> <p>ب) هزینه شهریه مشمولان ماده (۶۶) قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران در دانشگاه‌های پردیس بین‌الملل دانشگاه‌های دولتی یا غیردولتی حداکثر در سقف شهریه‌های دانشگاه آزاد اسلامی داخل کشور پرداخت می‌شود.</p> <p>پ) کلیه دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی و مراکز علمی که از وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اخذ مجوز نموده‌اند و دانشگاه آزاد اسلامی مکلفند حداقل بیست درصد (۲۰٪) اعضای هیئت‌علمی مورد نیاز خود را از بین جامعه ایثارگران شامل فرزندان و همسران شهدا، جانبازان پانزده درصد (۱۵٪) و بالاتر، آزدگان و همسران و فرزندان آنان، همسران و فرزندان جانبازان بیست و پنج درصد (۲۵٪) و بالاتر، رزمندگان با حداقل ۶ ماه سابقه حضور در جبهه که دارای مدرک علمی دکتری مورد تأیید وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می‌باشد و شرایط علمی مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی را داشته باشند، حسب مورد از طریق استخدام و یا موافقت با انتقال کارکنان دیگر دستگاه‌ها یا تبدیل وضعیت کارکنان غیر هیئت‌علمی، چنانچه شرایط علمی لازم را داشته باشند تأمین و از ابتدا آنان را به صورت عضو هیئت‌علمی رسمی قطعی با احتساب سوابق آموزشی پژوهشی و اجرایی مرتبط و تأثیر آن در پایه و مرتبه علمی و با رعایت صلاحیت‌های اخلاقی استخدام کنند.</p> <p>احکام و امتیازات این بند شامل اعضا هیئت‌علمی فعلی دارای سوابق ایثارگری فوق نیز می‌شود.</p> <p>مسئولیت اجرای احکام این ماده به‌طور مستقیم برعهده وزیر و رئیس دستگاه‌های مذکور است در اجرای این حکم مقامات یاد شده مکلف به اتخاذ تصمیم می‌باشند.</p> <p>تبصره «۱» مشمولان این بند با ۳۵ سال خدمت و حداقل ۶۵ سال سن بازنشسته می‌شوند.</p> <p>تبصره «۲» در صورت تمایل فرد به بازنشستگی پس از اتمام ۳۰ سال خدمت و یا حداکثر ۶۰ سال سن می‌تواند درخواست بازنشستگی کند.</p> <p>حکم بند «پ» ماده (۹۰) این قانون در طول اجرای قانون برنامه ششم توسعه بر بند «الف» ماده (۷۱) قانون جامع ایثارگران و اصلاحات بعدی و بر حکم ماده واحده قانون اصلاح حداکثر سن داوطلبان استخدام مصوب ۱۳۷۱/۲/۲۲ حاکم است.</p> <p>شرایط جامعه ایثارگران موضوع بند «پ» ماده (۲) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور به شرایط جامعه ایثارگران موضوع بند «پ» ماده (۹۰) قانون برنامه اصلاح می‌شود.</p>	<p>ماده (۹۰)</p>
<p>محکومیت مؤثر کیفری در جرائم امنیتی موضوع فصل اول کتاب پنجم قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازات‌های بازدارنده) مصوب ۱۳۷۵/۳/۲ موجب محرومیت از امتیازهای مقرر در این بخش می‌شود.</p>	<p>ماده (۹۱)</p>

۱. سیاست‌های کلی «ترویج و تحکیم فرهنگ ایثار و جهاد و ساماندهی امور ایثارگران»، ابلاغیه ۱۳۸۹/۱۱/۲۹.
۲. قانون برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، مصوب ۱۳۹۶/۱/۱۶.
۳. قانون برنامه پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵.
۴. قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور، مصوب ۱۳۹۹/۱۲/۲۷.
۵. قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور، مصوب ۱۴۰۱/۱۲/۲۰.
۶. قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران، مصوب ۱۳۹۱.
۷. قانون اساسنامه بنیاد شهید انقلاب اسلامی، مصوب ۱۳۷۷.
۸. گزارش بنیاد شهید و امور ایثارگران، ۱۴۰۰.
۹. سند تحول دولت مردمی، بخشنامه شماره ۱۵۸۴۸۳ مورخ ۱۴۰۰/۱۲/۸ رئیس‌جمهور.
۱۰. بنیاد شهید انقلاب اسلامی، بنیاد شهید انقلاب اسلامی در یک نگاه، تهران ۱۳۷۶ ش الف.
۱۱. قوانین و مقررات کاربردی خانواده بزرگ ایثارگران، تهران، نشر شاهد، ۱۴۰۱.۱۴۰۱
۱۲. گودرزی، مهدی، حامد کرمی و تقی دشتی (۱۴۰۱). «تحلیلی بر تبدیل وضعیت ایثارگران از شرکتی به رسمی با تأکید بر آرای دیوان عدالت اداری»، فصلنامه علمی پژوهش‌های نوین حقوق اداری، ۴(۱۰)، ۱۷۷-۲۰۶.
۱۳. مرکز پژوهش‌های مجلس (۱۳۹۵). «گزارش نگاهی بر قانونگذاری در موضوع آسیب‌ها و حمایت‌های اجتماعی، امدادی و امور ایثارگران در ۹ دوره مجلس شورای اسلامی»، شماره مسلسل ۱۵۳۱۸.
۱۴. مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی (۱۳۹۱). «گزارش نقدی بر مواد مرتبط با ایثارگران در قانون برنامه پنجم توسعه»، شماره مسلسل ۱۲۴۶۱.
۱۵. مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی (۱۴۰۰). «اظهار نظر کارشناسی درباره: «طرح اصلاح بند «ذ» ماده (۸۷) قانون برنامه ششم توسعه جمهوری اسلامی ایران»، شماره مسلسل ۱۷۴۷۲.

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان پاسداران، روبروی پارک نیاوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۳۰۰۰ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۸۵۵ پست الکترونیک: mrc@majles.ir

وبسایت: rc@majles.ir